

Murx..., Volksbühne am Rosa-Luxemburg-Platz / Gregor

helemaal niet meer zo gelijkstellig. Een acteur zegt: "Von der Maas bis an die Memel, von der Etsch bis an den Belt."

Lichaam

Wanneer je je hoofdzakelijk laat leiden door opbouw en tekst ben je snel geneigd dit een typisch Duitse productie te noemen. Nationalisme steekt weliswaar overal de kop op, maar weinig staten beschikken over zulk een uitgebreid en varieëerd nationalistisch getint liederen-repertoire. Bovendien bevestigt de scenografie onze voorstelling van Oostduitse openbare ruimtes, fabrieken en instituten. Ook de figuren lijken zo weggelopen te zijn uit het Oostblok, zou je er haast ondoordacht aan toevoegen. Maar is dat ook zo? In elk geval wordt vooral in het tweede deel van de voorstelling duidelijk dat *Murx...* meer is dan een gevatte satire over 'Zehnzucht' en nationalisme.

Naarmate de fragmenten zich herhalen

wordt de tekst minder belangrijk. Terwijl handelingen tics worden treedt het lichaam van de acteurs meer en meer op de voorgrond. De acteurs die Marthaler rond zich verzameld heeft zijn niet alleen goede zangers en muzikanten. Het zijn op de eerste plaats mensen met een uitzonderlijk sterke lichamelijke uitstraling. Die lichamelijke aanwezigheid is zo sterk dat ze de immense ruimte en de haast geautomatiseerde handelingen van hun figuren overstijgt. De acteurs spelen geen geïndividualiseerd personage, maar versmallen evenmin tot abstracte figuren. Deze vorm van acteren die ik eerder 'aanwezigheid' dan 'spel' zou noemen krijgt in de regie van Marthaler, die veel oog heeft voor pauzes in tekst en muziek, alle kansen.

Zeer opvallend is de manifeste aanwezigheid van het onderlichaam. Aan naakt op de scène zijn we al lang gewend geraakt, maar bij het zien van een marginale figuur met een slecht passende

broek die halverwege de billen hangt bekruipt je plaatsvervangende schaamte. Je vraagt je af wat een mens zo kan afstompen dat hij zijn existentiële fierheid verliest. Bij het zien van een volwassen idioot die men in zijn natte broek laat zitten krijg je dezelfde gevoelens van weerzin en opstandigheid die de televisiebeelden van de verwaarloosde mentaal gehandicapte kinderen in de Roemeense tehuizen opriepen. De opstandigheid wordt compleet wanneer je ziet hoe 'de seut' misbruik maakt van de onbeholpenheid van de idioot om hem te vernederen. Tegelijk voel je dezelfde weerzin die haar aanzette tot handelen.

Het zijn maar enkele voorbeelden, maar het zijn er voldoende om een snelle en afstandelijke interpretatie te verhinderen, alsof *Murx...* alleen maar tegen een simplistische vorm van nationalisme zou ingaan. De inhoud 'verruimen' tot een hekeling van de kleinmenselijke bekrompenheid van de kleinburgerij, een